

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1932 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 22 januari 1932 avlåten proposition, nr 47, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över social-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att från statsverkets fond av rusdrycksmedel må till frälsningsarméns förlagsaktiebolag, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder och i övrigt på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, utlämnas ett lån å 50,000 kronor, att av bolaget användas till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

För inrättande av en alkoholistanstalt inköpte frälsningsarmén år 1911 större delen av ön Kurön i Mälaren, belägen i Adelsö socken av Stockholms län invid segelleden till Strängnäs m. fl. platser. De byggnader, vilka funnos uppförda å den sålunda inköpta delen av ön, beräknades kunna rymma 20 patienter jämte nödig personal. Anstalten trädde i verksamhet i början av år 1912. Anstalten har under årens lopp i åtskilliga avseenden utvidgats och förbättrats. De kostnader, som härför nedlagts å anstalten, synas hava uppgått till sammanlagt omkring 140,000 kronor, varav enligt av riksdagen vid särskilda tillfällen lämnade medgivanden i statsbidrag utgått sammanlagt 40,000 kronor. Antalet vårdplatser å anstalten utgör för närvarande något över 50. Patienterna äro huvudsakligen förlagda i ett antal smärre patientvillor, vilka med ett undantag äro belägna i närheten av den till anstalten hörande administrationsbyggnaden.

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 14 augusti 1931 dagtecknad skrift har frälsningsarméns förlagsaktiebolag, som i rättsligt hänseende representerar samfundet frälsningsarmén, gjort framställning om erhållande av statsbidrag eller lån av statsmedel för utförande av vissa byggnadsarbeten vid ifrågasvarande alkoholistanstalt.

I framställningen har inledningsvis framhållits, att frälsningsarmén under årens lopp med egna medel i åtskilliga hänseenden moderniserat och förbättrat alkoholistanstalten. Sålunda hade anstalten försetts med elektriskt ljus samt åtgärder vidtagits för bättre vattenförsörjning. Vidare hade inrättats ett modernt varmbadhus med tvättstuga. En nybyggnad för patienter hade även uppförts. Såväl i sistnämnda byggnad som ock i anstaltens huvudbyggnad hade införts värmeledning.

I framställningen har härefter anförts i huvudsak följande:

Alltsedan anstaltens tillkomst hade man i brist på andra, för ändamålet lämpade lokaler nödgats hålla gudstjänster och andra sammankomster antingen i den i anstaltens huvudbyggnad belägna matsalen eller ock i dagrummet i samma byggnad. En dylik anordning vore givetvis icke tillfredsställande. Man hade därför beslutat att å anstaltens område uppföra en särskild gudstjänst- och församlingsbyggnad.

Av anstaltens patienter bodde för närvarande en del i en äldre villa, belägen 15 à 20 minuters väg från huvudbyggnaden. Då detta i hög grad försvårade kontrollen över de intagna och jämväl ur andra synpunkter vore olämpligt, hade beslut fattats att i närheten av huvudbyggnaden uppföra två nya patientvillor, vardera med plats för 9 à 10 intagna, till vilka villor de i den äldre villan internerade skulle kunna överflyttas. Uppförandet av den ena av de två nya villorna hade redan påbörjats, medan den andra av villorna vore avsedd att uppföras under sommaren 1932.

I den beslutade gudstjänst- och församlingsbyggnaden skulle vidare inredas en panncentral, från vilken skulle uppvärmas såväl nämnda byggnad och de två nya villorna som ock ytterligare två vid anstalten befintliga patientvillor.

Vidare har i framställningen meddelats, att den sammanlagda kostnaden för ifrågavarande arbeten — vilkas beskaffenhet närmare framgår av vissa framställningar bifogade ritningar — beräknats till sammanlagt 70,000 à 80,000 kronor.

Under förmälan, att frälsningsarmén tidigare till det yttersta ansträngt sig att utan bidrag av statsmedel genomföra erforderliga förbättringar vid anstalten, har frälsningsarmén härefter genom förenämnda bolag anhållit, att för utförande av ifrågavarande arbeten måtte beviljas antingen ett statsbidrag uppgående till två tredjedelar av de med utförandet förenade kostnaderna eller ock ett räntefritt lån av statsmedel å motsvarande belopp.

Socialstyrelsen, som efter samråd med byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande i ärendet, har ansett de ifrågavarande arbetena icke böra understödjas medelst statsbidrag utan tillstyrkt, att ett räntefritt lån å 50,000 kronor måtte under vissa villkor beviljas för ändamålet.

Statskontoret har i ärendet avgivit utlåtande och därvid anført huvudsakligen följande:

Därest det sökta låneunderstödet ansåges böra utgå, föreläge enligt statskontorets förmenande icke något hinder för dess anvisande från statsverkets fond av rusdrycksmedel. Riksdagens medgivande till lånets utlämnande syntes emellertid vara erforderligt.

Lånet, som syntes få bestämmas till det av socialstyrelsen föreslagna beloppet av 50,000 kronor, borde utlämnas av statskontoret, sedan sökande-

bolaget dit avgivit skuldförbindelse, innefattande åliggande för bolaget att återbetala lånet med en tiondel årligen inom loppet av tio år samt skyldighet att, därest den av sökandebolaget upprättade alkoholistanstalten å Kurön skulle komma att användas för annat ändamål, nedläggas eller avyttras, omedelbart återbetala hela lånet eller vad därav då återstode oguldet.

Såsom säkerhet för lånet hade socialstyrelsen föreslagit inteckning i bolagets fastigheter å Kurön. En sådan säkerhet syntes icke vara av beskaffenhet, att statskontoret såsom förvaltare av nämnda fond skulle kunna godkänna densamma. Då emellertid andra synpunkter än dem, statskontoret kunde tillämpa, måhända borde anläggas vid bedömande av förevarande lånefråga, syntes föreskrift om den säkerhet, som skulle lämnas för lånet, böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Någon anledning att, på sätt socialstyrelsen ifrågasatt, med hänsyn till räntefriheten för lånet vidtaga några särskilda bokföringsåtgärder, föreläge enligt statskontorets förmenande icke.

Departementschefens uttalande i denna fråga är av följande innehåll:

»Såsom redan av det föregående framgår, har riksdagen — ehuru anstalten å Kurön är en enskild alkoholistanstalt och statsbidrag till densamma alltså icke kan utgå enligt bestämmelserna i kungörelsen den 17 juni 1916 (nr 311) angående statsbidrag för anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. — vid olika tillfällen medgivit, att av statsmedel finge utgå bidrag till bestridande av vissa arbeten vid anstalten. Kuröanstalten är den största av landets enskilda alkoholistanstalter, och den har enligt min mening en viktig uppgift att fylla. Den synes mig därför allt fortfarande vara förtjänt av statsmakternas stöd.

Vad angår de arbeten vid anstalten, som avses i nu föreliggande framställning, har jag vid besök å anstalten kommit till den uppfattningen, att desamma äro av behovet i hög grad påkallade och att deras utförande i flera avseenden skulle medföra förbättrade förhållanden vid anstalten. Jag finner därför önskligt, att staten lämnar sin medverkan till att dessa arbeten komma till stånd. I likhet med socialstyrelsen och statskontoret får jag förorda, att denna medverkan erhåller formen av ett räntefritt lån å 50,000 kronor. Lånet torde böra utlämnas till frälsningsarméns förlagsaktiebolag för en tid av tio år, med skyldighet för bolaget att under denna tid därav årligen återbetala 5,000 kronor. Såsom villkor för lånet torde vidare böra gälla *dels* att bolaget förbinder sig att, därest Kuröanstalten under ifrågasvarande tioårsperiod skulle användas för annat ändamål, nedläggas eller avyttras, till statsverket omedelbart återbetala den del av statslånet, som återstår ogulden, *dels ock* att bolaget för lånet ställer säkerhet, som Kungl. Maj:t finner sig kunna godtaga. Lånet torde, på sätt de hörda myndigheterna föreslagit, lämpligen böra utgå från statsverkets fond av rusdrycksmedel. I likhet med statskontoret är jag av den åsikten, att särskilda bokföringsåtgärder med hänsyn till räntefriheten för lånet icke äro av nöden.

Till utlämnande av här avsedda lån torde riksdagens medgivande böra inhämtas.»

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att staten — liksom förut vid skilda tillfällen ägt rum —

understödjer ifrågavarande anstalts verksamhet. Utskottet får ock förorda, att detta understöd lämnas på sätt, Kungl. Maj:t föreslagit, eller således medelst ett räntefritt lån å 50,000 kronor. Då de ifrågasatta villkoren för lånets erhållande ej heller givit utskottet anledning till erinran, får utskottet, som förutsätter, att utrymmena vid anstalten så tillvaratagas, att största möjliga platsantal beredes vid densamma, alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att från statsverkets fond av rusdrycksmedel må till frälsningsarméns förlagsaktiebolag, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 22 januari 1932 förordade grunder och i övrigt på de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, utlämnas ett lån å 50,000 kronor, att av bolaget användas till bestridande av kostnaderna för utförande av vissa byggnadsarbeten vid frälsningsarméns alkoholistanstalt å Kurön.

Stockholm den 12 april 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 55.
